

**РЕЗЮМЕТА НА РЕЦЕНЗИРАНИТЕ ПУБЛИКАЦИИ НА БЪЛГАРСКИ И НА
АНГЛИЙСКИ ЕЗИК**

I. Монографии

- 1. (2021). Хроника на замогването и модернизацията в Царство България. Историята на Александър Тенев. София: ИИБМ/Сиела, ISBN: 978-954-28-3415-1, под печат.**

[Chronicles of wealth and modernization in the Kingdom of Bulgaria. The story of Alexander Tenev]

Резюме: Книгата стъпва върху множество лични свидетелства и архивни документи, събрани от автора и Даниела Колева в рамките на теренната работа по проект за реконструиране на жизнения път на Александър Тенев (1881 – 1950) – богат земеделец, търговец на земя и акционер на банка от Новозагорския край. Проектът е финансиран от внука на Тенев – Александър Александров и извършен с институционалната подкрепа на Института за изследване на близкото минало. По замисъл и структура обаче предлаганият разказ в книгата е далеч от класическите изследвания на отделни фамилии или фамилна памет, доколкото натрупаният емпиричен материал, допълнен на финалния етап на проекта с мемоарни и краеведски съчинения и статии от междувоенния периодичен печат в много по-голяма степен предоставя перспектива към социалния и културния живот в малкото село и провинциален град от 20-те-40-те години в България, отколкото към конкретно семейно минало. Той си поставя за цел да надхвърли ограниченията на означенията на родното място и дом, на смяната на поколенията и на жизнените равносметки, без да изпуска от поглед реалното време и пространство, в което Александър Тенев и неговото семейство посрещат решаващи събития и изграждат важни взаимоотношения – в Новозагорския край и периода след Първата световна война, но и без да си позволява да се впуска в анализ на съвременни на тях, но не принадлежащи към обкръжаваща им среда и начини на живот културни феномени и любопитни факти.

Като цяло усилието на автора се насочва към историческата съдба и смисъла на личностните избори и постижения на Александър Тенев и неговите близки хора,

извършвайки сложно концептуално движение от биографичните към културните и социалните измерения на фамиалното минало, от индивидуалните към контекстуалните и от реалните към символните рамки на преживяното. По този начин частният биографичен казус на замогването на един обикновен българин преди 9-ти септември 1944 г. се превръща в специфичен смислов център, от който с помощта на методологическия инструментариум на микроисторията и историческата антропология се разкриват „подмолните“ дейци и процеси на модернизацията, свързани с изграждане на националната държава или на справянето с кризата след войните – от (де)стабилизациите на земеделските стопанства и пазари след Първата световна война, през усиленото благоустрояване на селото в рамките на общината и под държавен контрол между 20-те и 40-те години, до секуларизацията, разрояването на образователните стратегии и „обновата“ на традиционния (религиозен) морал и авторитети.

Концептуалната спойка на всички тези сюжети се залага в първа глава. В нея въз основа на оригинален антропологичен дневник на провалите в теренните проучвания, се избистря главната наративната стратегия на книгата, отстояваща хетерогенността на менталните карти, на субектите и подходите в рамките на научния текст: свободни преходи от минало към настоящ план на определени събития и преживявания; редуване и пресичане на научни данни и рефлексии с почти литературни реконструкции, отклонения и фикционални построения; употреби на различни научни и художествени жанрове на разказване.

В останалите шест глави тематично се разгъват най-важните контексти на социалния и културния опит на Александър Тенев. Така втора глава се концентрира върху стопанското развитие в национален и регионален мащаб, на фона, на който местните дейци проиграват отношението си към земята като най-ценен ресурс и капитал и планират/реализират семейните си инвестиции. Трета глава предлага детайлен коментар към непубликувано и неизвестно краеведско съчинение на енорийския свещеник на с. Загорци (родното село на Тенев) – отец Никола Иванов, фиксирайки измеренията на модернизацията в локалното градско/селско пространство – (ин)формализацията на работата в малката община, устройването на водоснабдяването, пътищата, градоустройство, обществената хигиена и др. Четвърта и пета глава показват сложните динамики и диспозиции в едно религиозно-медицинско поле, белязано от силното присъствие на възрастните жени. Те проблематизират постепенното сливане и дублиране на традиционните нравствени авторитети с нови

влиятелни фигури – на свещеника общественик, на ясновидеца окултист и на лекаря моралист, както и на изместването на старите ценностни ориентири от „изкушенията на модерните времена“ – градските забавления, модата, хобитата и др. Шеста глава „върви“ по образователния цикъл, сантиментални маршрути и социална реализация на второто поколение Теневи в сянката на войната и светлината на науката – от изпробването на различни образователни програми до прокарването на ток в селата. Накрая, седма глава дава нестандартна хронология на събитията след 1944 г. и проследява драматичния край на (семейното благополучие на) Александър Тенев и на една епоха на „модернизация без шум“.

В качеството си на своеобразна семейна хроника на замогването и модернизацията, книгата поставя на нов дневен ред отговорите на големите историографски въпроси за изгубените или пропуснати възможности на българския капитализъм или за „растежа“ или „еволюцията“ без развитие не само на икономиката, но и на българското общество в цялост в условията на всеобхватна криза след войните. Тя отвежда в различни посоки и към различни случвания и модалности на социалната и културната промяна, които налагат преосмисляне на наличните подходи и тематизации за разбиране и анализ на българската модерност.

Abstract: The book is based on a variety of personal testimonies and archival documents collected by the author and Daniela Koleva during the field work for a project to reconstruct the life of Alexander Tenev (1881–1950) – a wealthy farmer, land trader and shareholder of a bank in the Novozagorsk region. The project is funded by Tenev's grandson – Alexander Aleksandrov and carried out with the institutional support of the Institute for the Study of the Recent Past. In terms of design and structure, however, the narrative presented in the book is far from a classical research of individual families or family memory, as the accumulated empirical material, supplemented at the final stage of the project with memoirs and kraeved works and articles from the interwar periodicals, provides a much more nuanced perspective on social and cultural life in the small village and the rural town in the 1920s and 1940s Bulgaria, than on a specific family past. The project aims to go beyond the limitations of the place of birth and the notion of a home, the succession of generations and the balance of life, without losing sight of the real time and space in which Alexander Tenev and his family faced decisive events and built important relationships – the region of Novozagorsk and the period after the First World War. At the same time the project strays away from engaging in the

analysis of cultural phenomena and curious facts not belonging to Tenev's environment and way of life.

In general, the author's efforts are focused on the historical destiny of Alexander Tenev and his loved ones, the meaning of their personal choices and achievements, thus making a complex conceptual movement from the biographical to the cultural and social dimensions of the family's past, from the individual to the contextual and from the real to the symbolic frameworks of the experience. In this way, the private biographical case of an ordinary Bulgarian who got rich before September 9, 1944 becomes a specific center of meaning, from which with the help of the methodological tools of microhistory and historical anthropology the text reveals the "insidious" figures and processes of modernization, related to nation-building or coping with the post-war crisis – from the (de)stabilization of farms and markets after the First World War, through the intensive development of the village within the municipality and under state control between the 20s and 40s years, to the secularization of life, the disintegration of educational strategies and the "renewal" of traditional (religious) morality and authority.

The conceptual fusion of all these plots is situated in the first chapter. Based on an original anthropological diary of field research failures, it clarifies the main narrative strategy of the book, which defends the heterogeneity of the mental maps, of the subjects and approaches within the scientific text: the free transitions from the past to the present plan of certain events and experiences; the alternation and intersection of scientific data and reflections with almost literary reconstructions, deviations and fictional constructions; uses of various scientific and artistic genres of storytelling.

The remaining six chapters thematically unfold the most important contexts of Alexander Tenev's social and cultural experience. Thus, the second chapter focuses on economic development on a national and regional scale, against the background of which local actors treat the land as the most valuable resource and capital and planned / realized their family investments. The third chapter offers a detailed commentary on an unpublished and unknown local history work – by the parish priest of the village of Zagortsi (Tenev's native village), Father Nikola, thus focusing on the dimensions of modernization in the local urban / rural space – the (in) formalization of work in a small municipality, the water supply, the roads, urban planning, public hygiene, etc. Chapters four and five show the complex dynamics and dispositions in a religious-medical field marked by the strong presence of older women. They problematize the gradual merging and duplication of traditional moral authorities with new influential figures – the public priest, the occult clairvoyant and the moralist doctor, as well as

the displacement of old values by the "temptations of modern times" – urban entertainment, fashion, hobbies and etc. Chapter Six "follows" the educational cycle, sentimental routes and social realization of the second generation of Tenev's family in the shadow of the war and the light of science – from trying out various educational programs to running electricity in the villages. Finally, Chapter Seven provides a non-standard chronology of events after 1944 and traces the dramatic end of Alexander Tenev's (family well-being) and an era of "modernization without noise."

Being a kind of family chronicle of wealth and modernization, the book puts at the forefront answers to the great historiographical questions about the lost or missed opportunities of Bulgarian capitalism or about "growth" or "evolution" without development not only of the economy but also of the Bulgarian society as a whole in the conditions of the sweeping crisis after the wars. It leads in different directions and to different events and modalities of social and cultural change, which require a rethinking of the available approaches and themes for understanding and analyzing Bulgarian modernity.

II. Съставителства

1. (2019). *Грижата като биографичен опит и социални политики, Социологически проблеми*, тематичен бр. 1 (съст. и уводни думи с Теодора Карамелска), ISSN: 0324-1572.

[Care as a Biographical Experience and Social Policies]

Резюме: С какви индивидуални и с какви социални ресурси разполагаме, когато се грижим за дете или възрастен човек с увреждане, за родител с прогресираща деменция или в терминален стадий на болестта си? Какво се случва, когато се сблъскаме със стигматизиращо отношение и с публичните образи на „(а) нормалността“; когато се изгубим в потока от (не)официална информация за дадено заболяване или сме притиснати от финансови обстоятелства, а същевременно професионалните ни траектории и перспективността на собствения ни живот отстъпят на заден план?

Това са основните въпроси, на които екипът на проект „Поколенчески модели на справяне с житейски кризи: биографични, социални и институционални дискурси“, подкрепен от Фонд „Научни изследвания“, се опитва да отговори в настоящия брой. Водени сме от убеждението, че реконструирането и анализирането на извънредните, но всекидневни усилия на хората, полагащи грижа, могат да служат в по-мощна

перспектива за измерване на нивото на социална справедливост, на (не)ефективността на социалните политики и на динамиката на генерационната солидарност в България. Формалната и неформалната грижа ние поставяме в контекста на биографичните изследвания и устната история, а основната методологическа рамка е зададена в сътрудничество с колегите ни от Великобритания – научни консултанти на проекта. Предоставените от тях статии за броя въвеждат за първи път в български социологически контекст ключови и иновативни изследвания за повишаване на самооценката и качеството на живот както на възрастните хора със сериозни здравословни проблеми, така и на техните близки и на професионалните гледачи.

Abstract: What kind of individual and social resources do we rely on when we take care of children or adults with disabilities, parents with progressive dementia or terminal diseases? What do experience when we are confronted with stigmatization and public images of (ab)normality, when we feel lost in the stream of (un)official information pertaining to a certain disease or when we are under financial pressure, while our professional trajectories and life prospects step back? The team of the project named “Generational Patterns of Coping with Life Crisis: Biographical, Social and Institutional discourses”, funded by the National Scientific Fund attempts to answer all these questions. We are led by the conviction that the reconstruction and analysis of the extraordinary and at the same time paradoxically mundane efforts of people, who are caretakers, can contribute to the measurement of the level of social justice and of the (non)effectiveness of social policies and help us assess the dynamics of generational solidarity in Bulgaria. We put formal and informal care in the context of biographical research and oral history, developed in collaboration with colleagues from the UK – scientific consultants on the project. The articles on the issue provided by them introduce, for the first time in the Bulgarian sociological context, key and innovative research to increase self-esteem and quality of life of elderly people with serious health problems and of their formal and informal carers.

2. (2014). *Академичният (under)ground 1981 – 1989, Пирон*, тематичен бр. 8 (съст. и уводни думи), <http://piron.culturecenter-su.org/category/akademichen-underground/>, ISSN: 2367-7031.

[The Academic (Under)Ground 1981-1989]

Резюме: Този брой е посветен на поетиката на отсъствието – на изгубените под повърхността на съвременната българска хуманитаристика (и изкуство) семинари, конференции, школи и въобще всякакви форми на интелектуална и приятелска близост от периода 1980-1989. Следвайки техните следи и отпечатащи, той се опитва да върне към живот забравените групови солидарности и лаборатории около отделни теоретични традиции, (интер)дисциплинарни полета и съпротиви срещу културния и политически свят на социализма/българския държавен социализъм. Броят стъпва върху „архив“ от интервюта, общи бележки и интерпретации, изложбени снимки и текстове. На първо място това са интервюта с важни участници в семинарите в и около Университета в периода (извървели академичния си път извън Софийския университет и извън България; представители на точните науки, осъществили диалог с „хуманитари“; емигранти; „отшелници“, загърбили научния и публичния живот, и много други). На второ място това са женските гласове, които често оспорват ясната и консенсусна оценка по отношение на близкото общо минало. Не на последно място, авторските текстове тематизират търсенето на политически смисъл в семинарите преди 89-та година, развихрянето на творческото за сметка на политическо въображение и стремежът към повече свобода за критически диалог – всичко това в контраст със съвременното „изгубване на херменевтичния ключ за общото минало“.

Abstract: This issue is dedicated to the poetics of absence – the seminars, conferences, schools and all of the forms of intellectual and friendly discourse from the period between 1980-1989, lost beneath the surface of contemporary Bulgarian humanities (and art). Following their traces and imprints, it tries to bring back to life the forgotten group solidarities and laboratories around separate theoretical traditions – the (inter)disciplinary fields and their inherent resistance against the cultural and political world of socialism / Bulgarian state socialism. The issue is based on an "archive" of interviews, general notes and interpretations, exhibition photos and texts. First of all, these are interviews with important participants in the seminars in and around the University in the aforementioned period (with representatives of the exact sciences who went on their academic journey outside Sofia University and outside Bulgaria; and dialogized with the “humanities”; with emigrants and “hermits” who turned their backs on science and public life, and many others). Secondly, these are women's voices, which often challenge the clear and consensual assessment of the recent common past. Last but not least, the authors' texts thematize the search for political meaning in seminars before 1989, when an eruption of creativity pervaded at the expense of

political imagination and the pursuit of more freedom for critical dialogue – all of this is in contrast to the modern „loss of a hermeneutic key for unlocking a common past.”

3. (2014). *Религия и публичност, Социологически проблеми*, тематичен бр. 1-2 (съст. и уводни думи с Теодора Карамелска), ISSN: 0324-1572.

[Religion and Publicity]

Резюме: Концепцията за настоящия брой на Социологически проблеми намира основанията си в тезата на Питър Бъргър и Томас Лукман, че религията в Европа далеч не е изгубила значението си, а в хода на модерността или е приела индивидуализирани, респ. трудно социално „видими“ форми, или е намерила благодатна почва за ремитологизиране на света в лицето на фундаментализмите. Като цяло броят е посветен на тези метаморфози на религиозното. Те са проблематизирани от методологически различни, но и взаимно допълващи се социологически, културологични и философски перспективи. Стремешът на авторите е не просто да анализират религията като феномен *sui generis*, а да изследват генезиса и ефектите от проникването ѝ в политическите, стопанските, (био)етическите редове на съвременността

Abstract: The concept of the current issue of Sociological Problems finds its basis in the thesis of Peter Burger and Thomas Lukman that religion in Europe has not lost its significance, but in the course of modernity it has either adopted individualized, respectively difficult socially "visible" forms, or has found fertile ground for re-mythologizing the world in the face of fundamentalisms. In general, the issue is devoted to these metamorphoses of the religious. They are problematized by methodologically different, but also mutually complementary sociological, cultural and philosophical perspectives. The aim of the authors is not just to analyze religion as a *sui generis* phenomenon, but to study the genesis and the effects of its penetration into the political, economic, (bio) ethical orders of modernity.

4. (2013). *Православието: нови ресурси и динамики, Seminar_BG*, тематичен бр. 9 (съст. и уводни думи с Теодора Карамелска и Даниела Колева), <http://www.seminar-bg.eu/spisanie-seminar-bg/broy9.html>, ISSN: 1313-9932.

[The Eastern Orthodoxy: New Recourses and Dynamics]

Резюме: Как може да бъде описана новата културна ситуация на православието след комунизма или на православието пред глобализма? Доколко съвременните теории за десекуларизацията и „експресивния индивидуализъм“ са приложими към българския контекст? Опитва ли се православието да запълни огромния смислов и мотивационен вакуум, настъпил след разпада на единния идеологически език на социализма? Какви са динамиките на християнските вярвания и практики след 1989 г. и доколко те отразяват либерализацията и приватизацията на религиозния опит? Това са част от въпросите, отговори на които търсят авторите в настоящия брой на Seminar_BG.

Abstract: How can the new cultural situation of Eastern Orthodoxy after communism or Eastern Orthodoxy before globalism be described? To what extent are the modern theories of desecularization and "expressive individualism" applicable to the Bulgarian context? Is Orthodoxy trying to fill the huge semantic and motivational vacuum that occurred after the collapse of the unified ideological language of socialism? What are the dynamics of Christian beliefs and practices after 1989 and to what extent do they reflect the liberalization and privatization of religious experience? These are some of the questions that the authors are looking for answers in the current issue of *Seminar_BG*.

5. (2008). **Политики на репрезентация. Културологични изследвания. Унив. Изд. „Св. Климент Охридски“.** (съст. и уводни думи с Даниела Колева)
София: Унив. изд. „Св. Кл. Охридски“.

[Politics of Representations]

Резюме: За първи път в история на специалност културология излиза сборник с текстове на млади изследователи, чийто търсения са в различни направления на бездруго хетерогенното културологично поле. Оттук и трудностите по осъществяване на начинанието в първоначалния му замисъл, най-вече балансирането между желанието за удържане на тематично единство и стремежът да се разшири максимално полето за изява така че да се получи по-пълно представителство на една все още експериментираща със своите основания културологична идентичност. Пределно общото заглавие политики на репрезентация – може да бъде прочетено именно като лесно решение на тежката задача, пред която се изправиха съставителите. Безспорно трябва да се признаят известни уязвимости на избора (наред с малко или много

„насилието над материала“) – високата оборотност на понятието, широката му употреба при теоретизации върху медии и визуалните изкуства, и не на последно място, скритата в него универсалистка претенция на популярната тройка на *cultural studies* – пол, национализъм, глобализация. В същото време обаче изборът не е лишен от концептуални предпоставки. В „Социалното конструиране на реалността“ – една класическа социологическа книга Бъргър и Лукман отделят централно място на символния универсум като матрица на всички значения на действителността. Светът се сътворява смислово в пространството между индивидуалното преживяване и установения социален ред като се генерират множество нива на интерпретации и се полагат сложни йерархии и статуква. В този план политиките на репрезентация могат да се разглеждат като опит бъде направляван или овладяван процесът на производство на отделните смисли. Последният обаче в никакъв случай не се ограничава само до сферата на духа, а се отнася до това как се представят нещата – в техните институционални и неинституционални, материални и нематериални форми.

Abstract: For the first time in the history of the field of cultural studies, a collection of texts by young researchers is published, whose interests come across as uniquely different in the context of this already heterogeneous field of scientific inquiry. Hence the difficulties in carrying out the endeavour's original plan, especially in striking a balance between the desire to maintain thematic unity and the desire to maximize the field of expression so as to obtain a fuller representation of culturological identity still experimenting with its foundations. The extremely general title, "politics of representation", can be read precisely as an easy solution to the difficult task facing the compilers. Surely, certain shortcomings of the choice (along with an exertion of some "violence upon the material") must be acknowledged – the high frequency of the concept, its widespread use in theorizing media and visual arts, and last but not least, the universalist claim hidden in it, behind the popular trio of cultural studies – gender, nationalism, globalization. At the same time, however, the choice is not devoid of conceptual prerequisites. In "The Social Construction of Reality", a classic sociological book, Burger and Lukman place an emphasis on the symbolic universe as a matrix of all the meanings of reality. The world is created meaningfully in the space between individual experience and established social order, by generating multiple levels of interpretations and laying complex hierarchies and status quos. In this plan, the policies of representation can be seen as an attempt to guide or master the process of production of individual meanings.

However, the latter is by no means limited to the realm of the spirit, but refers to how things are presented – in their institutional and non-institutional, material and immaterial forms.

III. Глави от книги:

1. (2017). Chapter 15. “The Case of the Christiyanka Journal: The Bulgarian Orthodox Charity Network and the Movement for Practical Christianity after World War I”. In: Aleksandra Djurić Milovanović and Radmila Radić (ed.) Orthodox Christian Renewal Movements in Eastern Europe. Palgrave Macmillan, pp. 303-322, ISBN: 978-3-319-63353-4.

[Историята на списание „Християнка“: Мрежата на българската православна благотворителност и движението за практическо християнство след Първата световна война]

Резюме: Базирайки се върху текстове от списание „Християнка“ – орган на Съюза на Православните енорийски братства в България, настоящата глава разглежда медийните стратегии на духовниците и миряните за дефиниране и охраняване на аспирациите на Българската православна църква за активна намеса в социалната сфера след Първата световна война. Демонстрира се как тази специфична версия на религиозно възрождане предпоставя сътрудничество с държавата, особен тип „секуларизация“ на главните функции на духовенството и монопол на църквата върху поставянето на социални въпроси. Също така се проследява развитието на българската концепция за практическо християнство, която извежда на преден план интензивната благотворителна работа и изпитва влиянието на протестантската diaconia и католическата caritas.

Abstract: Based on the issues of the journal Christiyanka (Christian Woman), an organ of the Union of Orthodox Parish Confraternities in Bulgaria, the present chapter discusses the media strategies of the clergy and laity for defining and defending the aspirations of the Bulgarian Orthodox Church to intervene actively in the social sphere after World War I. This chapter shows how this specific version of religious renewal presupposed collaboration with the state, a kind of secularisation of the main functions of the clergy, and a monopolisation of discussions of social questions by the Church. It also traces the development of the Bulgarian conception of practical Christianity, understood as intensive charitable work and influenced by the Protestant diaconia and Catholic caritas.

2. 2013. Chapter 7. “Personal Ideologies of Death: Shaping the (Post)Self in Rituals”. In: Peter Coleman, Daniela Koleva and Joanna Bornat (eds.) *Ageing, Ritual and Social Change. Comparing the secular and religious in Eastern and Western Europe*. AHRC/ESRC Religion and Society Series, UK/Farnham: Routledge, pp. 135 – 154, ISBN-13: 978-1409452157.

[Персонални идеологии на смъртта: Изграждане на (пост)идентичности чрез ритуали]

Резюме: Настоящото изследване тръгва от предположението, че индивидуалният опит и смисъл на умирането е потопен в сложно, динамично единство от културни практики, социални мрежи и (не)религиозни светогледи. То стъпва върху 60 биографични интервюта с мъже и жени на възраст над 75 години от Обединеното Кралство, България и Румъния, тематизиращи преходите между отделните житейски фази в рамките на жизнения цикъл като проблематизира до каква степен религиозната рефлексия върху края на живота изпитва влиянието на: 1) спомените за загубата на значимите други и образите на техния физически разпад 2) семейния бекграунд, придобит социален статус и социална мобилност 3) следването на местните традиции и радикалните промени в социалния и културния контекст (Втората световна война, издигането и падането на комунизма в Източна Европа). Позиционирайки се в широкото поле на социология на религията и съчетавайки геронтологични и биографични подходи, настоящата глава въвежда понятието персонални идеологии на смъртта, за да постави под въпрос личния монопол върху подготовката за решаващото събитие на смъртта. Тук класическото марксистко понятие за фалшиво съзнание е използвано с цел да се открие от една страна сблъсъкът между скръбта и религиозните предписания и социални навици, а от друга – културния опит и нуждата от вторична социализация като основа за конструиране на индивидуалните проекции за раздялата с живота и живота след смъртта. В тази връзка са разгледани три случая на криза на идентичността, отключени от загубата на значим друг, които показват как (пре)формулирането едновременно на екзистенциални значения и промени в социалната траектория дават тласък на рефлексията върху съдържанието на определени погребални церемонии.

Abstract: The proposed research starts from the premise that the individual experience and meaning of dying is rooted in a complex, dynamic integrity of cultural practices, social networks and (non)religious worldviews. It is based on a sample of 60 biographical interviews

of men and women (75 years and over) from UK, Bulgaria and Romania, related to transitions across the life course, and sets to examine to what extent the religious reflection on the end of life is affected by: 1) memory of the loss of significant others and images of physical decay; 2) family background, status attainment and social mobility; 3) commitment to the local traditions and radical changes in the social and cultural context (the World War II, the rise and the fall of communism in Eastern Europe). Fitting in the broad field of sociology of religion and combining gerontological and oral history approaches, it introduces the concept of personal ideology of death in order to question the ownership of the preparation for the crucial event. The classical Marxist notion of false consciousness is used as an instrument to show how the experience of bereavement confronts the religious prescriptions and social habits, and vice versa, how cultural experiences and pursuits of socialization shape the individual projections of end-of-life and after-life. In this regard three cases of identity crisis, caused by a loss of significant other are discussed in order to illustrate the reformulation of both existential meanings and changes in the social trajectory, triggered by the reflection on the content of particular mourning ceremonies.

III. Статии в списания и сборници:

- 1. (2020). Érzelmek és vágyak az érett szocializmus idején. Kalin Janakiev bolgár költő és női rajongói [Feelings and Desires under the Mature Socialism: The Case of the Female Admirers of the Young Bulgarian Poet Kalin Yanakiev], *Aetas*, No.4, pp. 70 – 84, ISSN: 0237-7934.**

[Чувства и желания през зрелия социализъм. Случаят на почитателките на младия български поет Калин Янакиев]

Резюме: Развитието на концепцията за „възпитание на чувствата“ и понятието за „социалистическата всестранно развита личност“ в края на 60-те и в началото на 70-те години в България поставя началото на специфичен експресивистки обрат в локалния идеологически дискурс на зрелия социализъм. Последният намира възплъщение в широката институционална мрежа на „културата на потребление“ на гражданството – училищни литературни кръжоци и клубове, младежки и женски списания и вестници, клубове за научна фантастика и др. Замислена като представителна фасада на социалистическия начин на живот под контрола на партийните културни инженери, тази мрежа неконтролируемо се населява и използва от отделните индивиди за

„откриване на себе си“ и проекции на разнообразни желания и чувства. Настоящият текст разглежда в дълбочина случаят на почитателките на младият български поет Калин Янакиев, които се явяват част от описаната мрежа и които преживяват експресивисткия обрат по един неочакван и оригинален начин. Анализирани са 90 писма, адресирани към Калин Янакиев, в качеството му на обещаващ автор на младежкото списание Родна реч, написани през 1973-74 от девойки на възраст между 16 и 18 години от различни български градове и села. На особен фокус са поставени са поставени серии от писма, в които отделни разкриват своите чувства към Калин Янакиев, предоставяйки достъп до сложен интимен свят, в който интериоризирани версии на социалистическия морал и естетически достойнства съвпадат или се сливат с автентични и дълбоко лични еротични и сексуални желания.

Abstract: The development of the idea of ‘sentimental education’ and the concept of ‘socialist versatile personality’ in the end of the 1960s and in the beginning of the 1970s in Bulgaria triggered a kind of expressivist turn in the local ideological discourse of mature socialism. The latter was embodied in the vast institutional network of ‘the culture of consumption’ of the citizenship – literary workshops and clubs associated with schools, youth and women’s newspapers and magazines, fantasy-reading clubs, etc. Designed as a facade for the socialist way of life under the control of party cultural managers, this network was uncontrollably inhabited and used by individuals for self-discovery and projections of multiple desires and feelings.

The proposed paper discusses at length the case of the female admirers of the young Bulgarian Poet Kalin Yanakiev, who were part of the above-described network and who experienced the expressivist turn in an unpredictable and original manner. I analyze 90 letters, addressed to Kalyn Yanakiev, a promising author of the Rodna rech (Native Speech, a young literary journal), written in 1973–74 by girls aged 16 to 18 from different Bulgarian towns and villages. A series of letters is brought under special focus, where girls revealed their feelings to Yanakiev, providing access to a complex intimate world, where interiorized versions of the socialist moral and aesthetic virtues overlap with and merge into individual original discoveries of erotic and sexual desires.

2. (2019). **Смъртта и отвъдният живот в генерационна перспектива: от социалистическото погребение до личния рай (в съавторство с Теодора Карамелска), В: Колева, Даниела (съст.) *Възрастта при социализма* –**

поколения в семейството и обществото. София: ЦАИ/Рива, с. 224 – 262, ISBN: 987-954-320-682-7.

[Death and Afterlife in Generational Perspective: From the Socialist Funeral to the Private Heaven]

Резюме: Статията проследява междугенерационната и вътрешно-поколенческата динамика по отношение на (не)религиозните, спиритуалните, научните и фантазните образи на „света на мъртвите“ сред три поколения българи. Тези представи рамкират техните лични преживявания, изпълняват морални очаквания и конструират постмортални идентичности. Те са един вид инструмент за създаването на колективни/колективистични и персонални утопии, в които се „опитомява“ и преодолява дисконтинуитетът на личностното съществуване. Основната теза, защитена на основата на биографични интервюта и фокус-групи е, че докато представите за края на жизнения път при по-възрастните хора се изграждат под знака на семейните и локалните традиции или на мощни религиозни и секуларни идеологии, социализираните след 1944 г. българи са повлияни най-вече от пред- или нехристиянски светогледи, а съвременните младежи се придържат към еkleктични, космополитни и трансхуманистични визии за отвъдния живот с корени в съвременното изкуство и фентъзи-жанра.

Abstract: The article follows the inter- and intragenerational dynamics of the (non)religious, spiritual, scientific and fantastic images of the “world of the dead” across three generations of Bulgarian people. These images frame their personal experience, address moral expectations and construct post mortem identities. They are a kind of instrument for creation of collective/collectivistic and individual utopias, where the discontinuity of the personal existence is „tamed” and confronted. The main thesis, based on a sample of biographical interviews and focus groups, is that elderly construct their notions of the end of the life path under the sign of the family and local traditions or under powerful religious and secular ideologies while the adults, socialized in the period after 1944 are mostly influenced by pre-Christian or non-Christian worldviews. Lastly, contemporary young people adhere to eclectic, cosmopolite and transhumanistic visions of the afterlife, rooted in the contemporary art and fantasy genre.

3. (2019). Емоционални наративи и емоционални общности в контекста на родителската грижа за хора с увреждания в България, *Социологически проблеми*, бр.1, с. 38 – 58, ISSN: 0324-1572.

[Emotional Narratives and Emotional Communities in the Context of Parental Care in Bulgaria]

Резюме: Статията разглежда проблема за това как родители на деца с увреждания си спомнят и интерпретират сблъсъка и живота с увреждането в определени наративи и общности, които се фокусират върху израза, оценката и управлението на емоциите/емоционалните събития. Базиран върху 35 биографични интервюта и 9 фокус-групи (с неформално и формално грижещи се за хора с увреждания), той разкрива една специфична биографична работа с/на емоциите, която разпознава и помага за преодоляването на бариерите в процеса на интегриране на екзистенциален и социален опит, правейки възможно както вписването в определени социални ситуации и наративни контексти, така и дистанцирането от тях. Проследяването на различни интригуващи сценарии и сюжети около моментите на скръб и радост в интервюта в статията показва също така как емоциите свързват индивидуални жизнени проекти и цели с културни традиции и наследства, държавни и регионални политики и социални модели на (грижата за) здравето и благосъстоянието. На свой ред тези връзки влизат в основата на оригинални социални отношения, действенности и солидарности.

Abstract: The paper primarily discusses how parents of children with disabilities remember and interpret their encounter and life with disability in narratives and communities with specific focus on expression evaluation and management of emotions. Based on 35 biographical interviews and 9 focus-groups (with informal and formal carers for people with disabilities) it reveals a specific emotion work, which detects and contributes to overcoming the barriers in the integration of existential and social experience, making possible both the inscribing in and distancing from particular social situations and narrative contexts. Following various intricate scenarios and plots of moments of sorrow and joy in the interviews, the present text also shows how emotions link individual life projects and goals to certain cultural traditions and legacies, to state and regional policies and social models of (care for) health and well-being. The links themselves lay in the basis of original types of social relationships, agencies and solidarities.

4. (2019). Поколения и житейски кризи, *NotaBene*, бр.45, <http://notabene-bg.org>,
ISSN: 1313-7859.

[Generations and Life Crises]

Резюме: Жизнените кризи (де)мобилизират различни биографични, социални и културни ресурси. Те могат да са свързани както с оттегляне или несправяне със социални задачи и ангажименти като например уволнение, пенсиониране, изпадане от образователния цикъл, така и с преживяване на гранични, екзистенциални ситуации като тежка болест, смърт, раздяла с близък човек. Съответно тяхното преодоляване е сложно протичащ процес, който предполага (пре)конструиране на определени социални и културни образци на „ефективната“, „адекватна“ и „нормална“ реакция на промяната в здравния, професионалния, социалния и т.н. статус.

Каква е ролята на поколението/поколенческата принадлежност в този процес на преконалиране? Кои теоретични приноси към социологическата и историческата концепция за поколението са релевантни за изследването на житейските кризи? Кои модели на справяне с кризата могат да се разглеждат като предетерминирани от поколението?

В отговор на тези въпроси настоящият текст прави опит да разгърне историческа и аналитична перспектива на „проблема за поколенията“, използвайки като отправна точка известното есе на Карл Манхайм и позовавайки се на биографични интервюта и фокус-групи с грижещи се за хора с увреждания. Разгледани са три продуктивни сечения на понятието за поколение: поколение и жизнен цикъл, поколение и предаване на ценностите и поколение и социална промяна, които предоставят широк набор от възможности за проследяване на различни моменти в изграждането на социалните и културните идентичности, в това число и техните трансформации и дисконтинуитети.

Abstract: Life crises (de)mobilize biographic, as well as social and cultural resources. They can be a matter of social accomplishment (dismissal from work, retirement, dropping out of university) or existential situations (illness, death, separation with a loved one). Respectively the coping with life crises is a complex process, which presupposes (re)invention of certain social and cultural patterns of the “effective”, “adequate” and “normal” reaction to the change in the health, professional, social, etc. status.

What role does generation/belonging to a generation play in this process of (re)invention? Which developments of the concept of generation in the field of history and sociology could

be working for the study of life crises? Which patterns of coping with life crises could be considered as predetermined by the generation?

In attempt to answer these questions, the present paper provides a historical and analytical perspective of “the problem of generations”, taking as a starting point the famous essay of Karl Mannheim and referring to biographical interviews and focus-groups with carers for disabled people. Three main “cuts” of the concept under review are widely discussed: the generation and the life stages, the generation and the transmission of culture, the generation and the social change. The latter are seen as productive paths to understanding/defining of generation as an intersection of biosocial and historical time and respectively as an effective tool for tracing not only the construction of social and cultural identities, but also their transformations and discontinuities.

5. (2018). Романтическите увлечения на социалистическите личности, Seminar_BG, бр.17, <https://seminar-bg.eu>, ISSN: 1313-9932.

[Romantic Passions of the Socialist Personalities]

Резюме: Текстът разглежда проекта на „зрелия социализъм“ за сантиментално образование и идеология на чувствата. Изследвайки женските писма, посветени на младия поет Калин Янакиев, и различни писания по любовни въпроси в българската социалистическа преса през 60-те и 70-те години, той поставя под въпрос тезата за поведенческата революция и персонализирането на личния живот в постсталинисткия период. Специално внимание се отделя на експресивистките значения на концепцията за „всестранната и хармонична“ социалистическа личност, популяризирани от множество социологически, социално-психологически, педагогически, литературно-критически, журналистически и др. монографии и ръкописи. Всички те противопоставят развитието на социалистическите личности и емоционалности в творчески форми и колективи на „капиталистическата масова култура“, играейки превантивна роля срещу умножаването на културните вкусове и еманципацията на практиките на потребление от комунистическия държавен/партиен контрол. Част от подобно развитие в една или друга степен, писмата до Калин Янакиев ясно показват как претенцията за интернализация и (творческа) екстериоризация на (ре)актуализираните версии на идеологическия дискурс на държавния социализъм прави възможни както оригиналните, така и конформистките начини на субективизация и социализация.

Abstract: The paper discusses the project of the “mature socialism” for sentimental education and ideology of feelings. Following female fan letters, addressed to the young poet Kalin Yanakiev, and various writings on love issues in the Bulgarian socialist press in 60s and 70s, it puts under question the thesis for the behavioral revolution and personalization of the private life in the Post-Stalin period. A special attention is paid to the expressivist meanings of the concept of the “versatile and harmonious” socialist personality, popularized by a multitude of sociological, social-psychological, pedagogical, literary-critical, journalistic, and so on monographs and manuscripts. All of them opposed the development of socialist personalities and emotionalities in creative collectives and art forms to the “capitalist mass culture”, playing a preventive role against the proliferation of cultural tastes and the emancipation of the consumption attitudes and practices from communist the state/party control. Being in one or another way part of this development, the letters to Kalin Yanakiev clearly demonstrate how the claim for internalization and (creative) exteriorization of the reactualized versions of the ideological discourse of the state socialism did make possible both original and conformist modes of subjectivization and socialization.

6. (2018). Българското „духовно възраждане“ в междувоенния период: мистични общности, морализаторски проекти и националистични програми, *Критика и хуманизъм*, бр. 2, с. 29 – 45, ISSN: 0861-1718.

[Bulgarian „Spiritual Revival“ in the Interwar Period: Mystic Communities, Moralising Projects and Nationalist Agendas]

Резюме: Статията анализира дискурса на т.нар „духовно възраждане“ в България от междувоенния период, проследявайки историята на различни периодични издания и организации с нематериални и несекуларни цели и задачи. Между тях е прокарано сравнение и разграничение спрямо заявената от тях (не)принадлежност към православната вяра и институционалната рамка на Българската православна църква. Съответно са открити две различни версии на търсенето на морални и екзистенциални алтернативи. Така православната благотворителност, промотирана от енорийски християнски братства и издания е представена като платформа за легитимиране на интервенирането на църквата в социалната сфера след Втората световна война, докато множеството и различни мрежи на толстоистите, теософите, дъновистите, масоните и др. са обединени от съчетаването на индивидуалната мистична трансформация със

завръщането към вековни традиции и към практиките на неогностични секти като богомилството. В същото време статията показва общата дискурсивна среда на тези две течения на българското духовно възраждане, имащи своята генеалогия в анти-либерални нагласи и проекции на развитието и „добруването“ на обществото в ретроактивни и националистични термини.

Abstract: The paper analyzes the discourse of the so-called „spiritual revival“ in Bulgaria in the interwar period, tracing back the history of various periodicals and organizations with non-material and non-secular aims. The latter are compared and opposed on the base of (non)belonging to the orthodox faith and the institutional basis of the Bulgarian Orthodox Church and respectively are seen as two different responses to the increased search for moral and existential alternatives. Thus the orthodox charity promoted by parish confraternities and journals is presented as a platform for legitimizing the intervention of the Church in the social sphere after WWI, while the varied and complex networks of Tolstoists, theosophers, Dunovists, Masons among others, are discussed as blending the individual mystic transformation with a return to the centuries-old folk traditions and to the practices of Christian neo-gnostic sects such as Bogomilism. The paper, however, outlined the common discursive environment of these two branches of the Bulgarian spiritual revival movement, growing from the postwar anti-liberal attitudes and projecting the development and welfare of the society in retroactive, nationalistic terms.

7. (2018). Излишните личности/идентичности: Биографични разкази и мобилизации около грижата за деца с увреждания, Пирон, бр.16, <http://piron.culturecenter-su.org>, ISSN: 2367-7031.

[Needless Personalities/Identities. Biographical Narratives and Mobilizations around Care for Disabled Children]

Резюме: Предлаганият текст стъпва върху анализ на биографични интервюта и фокус-групи с родители и по-точно майки на хора с увреждания (интелектуални и физически затруднения). Разказаното в интервютата разкрива едно особено преживяване и артикулиране на асоциализацията и маргинализацията, отключена от ежедневната грижа за децата. Личността на майката се конструира и представя като ненужен и излишен „придакък“ – както за семейството и обществото, така и за самото дете. От

една страна те понасят стигмата на своите деца – също като тях те са „проблем“ и „бреме“ за своето семейство и общество, доколкото имат ограничени перспективи за работа, професионална или каквато и да било друга реализация. От друга страна, техният екзистенциален хоризонт (смисъл на живота) е изцяло подчинен на изключителни физически и психологически предизвикателства и нужди. Повечето от респондентките говорят за една дълбока емоционална и телесна връзка с човека с увреждане.

Взимайки за отправна точка активисткия дневен ред на съвременните изследвания на живота с увреждане и фиксирайки основните фигури/метафори на специфичния наративен режим на излишните личности/идентичности, разгръщайки се в интервютата, текстът проследява различни културни контексти и социални мобилизации около грижата за хората с увреждания в България. Той се спира подробно върху медицинските, политически и културни рамки на увреждането като товар, както и върху субективния и социален опит на (де)стигматизацията.

Abstract: The paper is primarily based on the analysis of biographical interviews and focus groups with Bulgarian female parents of people with mental and physical disabilities. The latter reveal a specific experience and narration of the marginalization and asocialization, triggered by the everyday care for disabled children. The personality of the caring mother is constructed and presented as “needless” and “useless appendages” to society and the family and even to the child itself. On the one hand, the interviewees bear the stigma of their children – like them, they are a “problem” and “burden” for their relatives and local communities, as they have limited prospects for work, professional or any other realization. On the other hand, their existential horizon (sense of living) is completely subordinated to extraordinary physical and psychological challenges and demands. Most of them talk about their deep emotional and bodily connection with the disabled person.

Detecting the main figures and metaphors of the narrative regime of the needless personalities/identities, introduced by the interviewees, the paper explores various cultural contexts and social mobilizations around the care for disabled people in Bulgaria. Topics such as medical, political and cultural framing of disability as a burden and the subjective and social experience of (de)stigmatization are widely discussed.

8. (2018). **Образованите лекари срещу неуките баби: българският дебат за народната медицина от края на XIX и началото на XX век, *Балканистичен форум*, бр. 2, с. 63 – 74, ISSN: 1310-3970.**

[**The Educated Medical Men vs. Ignorant Grannies: The Debate on Bulgarian Folk Medicine**]

Резюме: Проследявайки дебата върху народните лечители в българската медицинска преса, статията изследва реорганизацията на локалния здравен пазар в десетилетията след Руско-турската война от 1877-1878 г. и установяването на българската държава със Сан-Стефанския договор. Текстът се фокусира върху сложно дискурсивно поле – санитарни закони, етнографски трудове и журналистически програми, които проиграват опозицията между проекта на образованите лекари за нова публичност на експертното знание и реалността на „неуките баби“, почиваща на „невежество“, предразсъдъци и устойчиви архетипи на грижата за здравето. Анализът на критичното отношение на лекарите към местните лечителски практики достига до извода, че специфичния дневен ред на новосъздадената национална държава предполага конструирането на нестабилна професионална идентичност, която смесва регулациите на занятието с популистки образци и научни утопии за пълна демитологизация на предмодерните терапевтични концепции.

Abstract: Tracing the debates on the folk healers in the Bulgarian medical press, the article explores the reorganization of the local healthcare market in the decades after the Russian-Turkish war of 1877-1878 and the establishment of Bulgarian state with the Treaty of San-Stefano (3 March 1878). The paper focuses on the complex discursive field – sanitary laws, ethnographic works, journalistic programmes, out of which emerged the opposition between the medical men’s project for new publicity of expert knowledge and the “ignorant grannies” reality of ignorance, superstitions and resistant archetypes of health care. The analysis of the physicians’ criticism of indigenous healing practices leads to the conclusion that the specific institutional agenda of the newly created national state presupposes construction of unstable professional identity by mixing occupational regulations with populist patterns and scientific utopias for total demythologization of the pre-modern therapeutic conceptions.

9. (2017). **Forced Transcultural Memory: The Exile and Return of the Bulgarian Turks, In: Törnquist-Plewa, Barbara, Bernsand, Niklas and La Rosa, Marco**

(eds.) *In Search of Transcultural Memory in Europe*. CFE Conferences Papers Series No. 8. Lund: The Centre for European Studies (CFE) at Lund University, pp. 59 – 72, ISBN: 978-91-984146-0-8 (2013).

<http://transculturalmemoryineurope.net/Publications/Forced-Transcultural-Memory-The-Exile-and-Return-of-the-Bulgarian-Turks>, Accessed 15 Apr 2014).

[Насилствена транскултурна памет: Изгнанието и завръщането на българските турци]

Резюме: По време на комунистическия режим българското правителство развива последователна политика на „интеграция“ и асимилация спрямо малцинството на българските турци, която кулминира в т.нар. Възрожденски процес (в смисъл на възраждане на българските корени). Последният започва с преименуването на българските турци със славянски имена (1984-1985) и завършва с експулсирането в „родината“ Турция (1989). Какви са главните причини за българските турци да се завърнат обратно вкъщи и да как да разбираме избора на тези, които остават в Турция? До каква степен паметта за изгнанието потвърждава колективните или индивидуалните проекции на достойния и добър живот на малцинството в локален и глобален контекст? По какъв начин паметта за „експулсацията“ се трансформира в един вид съзнание за принадлежност към едно отворено, демократично и космополитно общество?

В търсене на отговор на тези въпроси и разглеждайки 20 дълбочинни биографични интервюта с български турци, завърнали се в България след „голямата екскурзия“ в края на 80-те години и началото на 90-те, настоящия текст изследва специфичната динамика на спомените за оставянето и завръщането в дома, която трансформира негативното преживяване на изгнанието в един вид обещание за съхраняване и напредък на малцинството в модерния глобален свят. Разказвайки истории за травматичното минало и постиженията в настоящето на мигрантите, респондентите се въобразяват като представители на голямото и сплотено транснационално семейство, потвърждавайки по този начин разцепената, но оригинална идентичност на малцинството.

Abstract: During the communist regime the Bulgarian government developed a consistent policy of “integration” and assimilation towards the minority of Bulgarian Turks, which culminated in the so called Revival Process (in the sense of revival of Bulgarian origin). The

latter started with renaming of Turks with Slavonic names (1984-1985) and finished with expulsion to the “homeland” Turkey (1989). What were the main reasons of the Bulgarian Turks to return home and how to understand those who settled in Turkey? To what extent the memory of exile justified the collective and individual projections of the worthy and prosperous life of the minority in local and global context? How did the remembrance of the “expulsion” turned into a kind of membership in open, democratic and cosmopolitan society? In search for the answer of these questions and discussing 20 in-depth biographical interviews with Bulgarian Turks, who returned to Bulgaria after the “big excursion” at the end of the 80s and the beginning of the 90s, the present paper examines the specific dynamics of remembering of the leaving and going “back home”, which transforms the negative experience of exile into a kind of promise for the survival and advancement of the minority in the modern global world. Last but not least the paper focuses on the networks, created by the Bulgarian Turks, which exchange memories and cultural models of (re)integration in “host” or “alien” society. Sharing stories about the traumatic past and the prosperous present of the migrant, the interviewees projected themselves as members of a big and cohesive transnational family thus reconfirming the split, but original identity of the minority.

10. (2017). Социалистическите биографии на поета, В: Кьосев, Александър и Даниела Колева (съст.) *Трудният разказ. Модели на автобиографично разказване за социализма между устното и писменото*. София: ИИБМ/Сиела, с. 185 – 203, ISBN: 9789542823261.

[Socialist Biographies of the Poet]

Резюме: Ако за западната рефлексия върху тоталитаризма е все още валидно питането за „моралната памет-отговорност“ на „твореца“, то в български контекст не остава ли този проблем на заден план? Не са ли затормозени спомените за социалистическия литературен живот от разрояванията на романтичното клише за независимостта на човека на изкуството – власт vs. талант, елитарност vs. конюнктурност, неформалност vs. официозност. В рамките на предлагания текст отговорът на тези въпроси се насочва към лични и медийни свидетелства, за да открие сблъсъка на презентационни стратегии с осъществяването на призиванието на поета в рамките на социалистическия жизнен свят.

Abstract: In a western context, the question of the “moral memory and responsibility” of people of the arts is of crucial importance for the rethinking of totalitarian regimes. But is this question relevant in the Bulgarian post-socialist context? To what extent are the recollections of literary life under socialism burdened with multiple proliferations of the romantic cliché about the supreme autonomy of the artist: power vs. talent, elitism vs. conformism, informality vs. officialness. In the present paper the answer to these questions turns to personal and media testimonials/records in order to shed light on the clash between competing strategies of presentation and on the demand for the realization of the poet’s calling within the framework of the socialist lifeworld.

11. (2016). Getting inside the migrants’ world(s): Biographical interview as a tool for (re)searching transcultural memory’, *Crossings: Journal of Migration & Culture*, No. 1, pp. 43 – 61, ISSN 2040-4344.

[Да навлезеш в света/световете на мигранта: биографичното интервю като инструмент за (из)следване на транскултурната памет]

Резюме: Голяма част от опитите на множество съвременни изследователи за налагане и дефиниране на понятието транскултурната памет се съсредоточават върху “формите на спомняне през границите на нации и култури“ и върху „договарянето на колониализма, деколонизацията, миграцията, културната глобализация и космополитизма в литературата и други медии“. Взимайки тези опити за отправна точка, настоящата статия си поставя за цел да разгледа наративното биографично интервю като инструмент за изследване на сложната динамика и (дис)утопично съдържание на „паметта по пътя“, която остава без публичност и репрезентация в медиите. Заявките за „история отдолу“ и за „навлизане в света на дееца“, емблематични за устната история и за биографичните изследвания са приложени към мигрантски биографични наративи, за да се демонстрира как „травматичното прекъсване на житейските континуитети“ отключва рефлексия и социална критика отдолу спрямо наложени режими на спомняне за различни култури и различно културно минало. Статията също така разкрива еманципаторския потенциал на биографичното интервю за развиването на култура на мобилност при хора със среден и нисък социален статус. Потенциал, който се основава на споделени спомени за „оцеляването“ в различна (враждебна) среда.

Abstract: Much of the recent research attempts to promote and define the notion of transcultural memory tend to focus on ‘the forms of remembering across nations and cultures’ and on the ‘negotiation of colonialism, decolonization, migration, cultural globalization and cosmopolitanism in literature and other media’. Taking these attempts as a point of departure, this article aims at discussing the narrative biographical interview as an instrument for exploring the complex dynamics and dis(utopian) content of memory on the move, which remains without publicity or representation in art and the media. The claims for ‘history from below’ and for ‘getting into the actor’s world’, emblematic for oral history and biographical studies, are applied to migrants’ biographical narratives to show how the ‘traumatic disruption of life’s continuities’ triggers reflection and social criticism from below on the collectively sanctioned modes of remembering of different cultures/cultural pasts. The article also reveals the emancipatory potential of the biographical interview for developing the culture of mobility of middle- and low-social status people, which is based on shared memories of ‘surviving’ in a variety of (hostile) environments.

12. (2016). Jugend in Bulgarien: wirtschaftliche Sackgassen und religiöse Wahlmöglichkeiten [Youth in Bulgaria: Economic Dead Ends and Religious Choices] (co-authorship with Teodora Karamelska), *OST-WEST. Europäische Perspektiven*, No. 2, pp. 123 – 128, ISSN: 1439-2089.

[Младежта в България: Икономическа безпътница и религиозни избори]

Резюме: Как си представят младите хора в България своята роля в обществото и своето професионално развитие? Как те могат да влияят върху политическите процеси и каква роля играе религията в житейските им проекти? За да отговори на тези въпроси, статията дискутира различни стратегии на млади българи, които израстват в ситуация на екстремни политически и икономически проблеми, което не на последно място рефлектира и върху религиозността на младото поколение.

Abstract: How do young people in Bulgaria imagine their role in society and their professional development? How can they influence political processes and what role does religion play in their life projects? To answer these questions, the article discusses various strategies for young Bulgarians, which are expressed in a situation of extreme political and economic problems, which are not least reflected on the religiosity of the younger generation.

13. (2016). Живата памет и не-живото тяло в биографични наративи за смъртта, *NotaBene*, бр. 32, <http://notabene-bg.org>, ISSN: 1313-7859.

[The Living Memory and the Nonliving Bodies in Biographical Narratives of Death]

Резюме: По какъв начин посрещаме и осмисляме смъртта? Кои са опорните точки на тази среща и размисъл в рамките на индивидуалните светогледни ориентации и колективни практики на траура и почитта към мъртвите? Това, което със сигурност можем да отговорим на *prima vista* е, че в една ежедневна интуиция болката и ужасът от загубата на любимите хора или от предстоящия край на собствения живот (в случай на тежка болест и т.н.) се полага като пределно лично, интимно и въобще трудно споделимо преживяване, докато грижите по достойното изпращане на мъртвия са безвъпросно споделени и даващи видимост на цели общности и групи в ритуалната публичност на погребението или в отброяването на изтеклото време от тъжното събитие. Тази амбивалентност на социализацията на умиращите и мъртвите и техните близки намира особен израз в репрезентациите на живота-след-смъртта.

Последните могат да се отнасят към пространствено-времените измерения на едно пост-човешко битие – (не)религиозните представи за ада, рая, нищото, кръгът на преражданията и т.н., но в същата степен до присъствието на пост-човешкото в реалността на живите – от очакванията за собственото погребение и за спомена, който трябва да бъде оставен в обществото до въ-образяването на мъртвите тела като „срещи“ с духове и „страх от червеи“. И в двата случая обаче имаме идентичност на границите на *common sense*, която в еднаква степен удържа идеята за „следите“ от личността, това, което остава от човека след смъртта (спомените) и идеята за съдба и участ, специфична форма на съществуване, която предстои на човека след смъртта (духовете или червеите). И когато казвам на границата на *common sense* имам предвид не толкова травматични или мистични преживявания, а смесването на различни темпоралности и произвеждането на биографии и образи, чиято валидност се договаря между различни жизнени позиции, социални групи и културни традиции и чиито съдържания респективно варират спрямо степените на близост с починалия и/или спрямо времевата близост на събитието на смъртта – най-простите пример как се говори за починалия от членовете на семейството и колегите, от здрави или терминално болни. Именно това смесване и производство ще се опитам да регистрирам и коментирам в рамките на настоящето представяне въз основа на 60 биографични интервюта с респонденти над

75-годишна възраст от България, Румъния и Великобритания, проведени в рамките на проекта „Отбелязване на преходи и смисли в жизнения път: религиозни и светски церемонии в Източна и Западна Европа“, програма “Религия и общество” на AHRC/ESRC.

Abstract: How do we face death and make sense of it? What are the points of reference for this encounter and for reflection in the framework of individual worldviews and collective practices of mourning and respect for the dead? What we can certainly answer *prima vista* is that in a daily sense the pain and horror of losing loved ones or the impending end of one's life (in case of a serious illness, etc.) is considered extremely personal. It's an intimate and generally difficult experience to share, while the care for the dignified sending off of the dead is unquestionably a shared experience, making entire communities and groups visible in the ritual public space of the funeral or in the practice of recounting the time that has passed since the sad event. This ambivalent socialization of the dying and the dead and their loved ones finds special expression in the representations of life-after-death.

The latter can refer to the spatio-temporal dimensions of a post-human state of existence – (non)religious notions of hell, heaven, nothingness, the circle of rebirths, etc. But at the same time it may refer to the presence of the post-human in the reality of the living – from the expectation of one's own burial and the memory one has to leave behind in society to the depiction of dead bodies as "encounters" with spirits and the "fear of worms." In both cases, however, we have an identity within the boundaries of common sense, which equally retains the idea of "traces" of personality, what remains of man after death (memories) and the idea of fate and destiny, a specific form of existence that awaits man after death (spirits or worms). And when I say on the border of common sense I mean not so much traumatic or mystical experiences, but the mixing of different temporalities and the production of biographies and images, the validity of which is agreed upon between different life positions, social groups and cultural traditions and whose contents respectively vary according to the degrees of proximity to the deceased and / or in relation to the temporal proximity of the event of death - the simplest example is how the deceased is spoken of by family members and colleagues, by healthy people or the terminally ill. It is this mixing and production that I will try to register and comment on in this presentation based on 60 biographical interviews with respondents over the age of 75 from Bulgaria, Romania and the United Kingdom, conducted within the project "Marking transitions and constructions of meaning in the life cycle: Religious and

Secular Ceremonies in Eastern and Western Europe”, AHRC / ESRC's “Religion and Society” programme.

14. (2015). Любовта към поета / поезията в писма и социалистическите мащаби на младата литературна звезда. В: Колева, Даниела (съст.) *Любовта при социализма. Образци, образи, табута*. София: ЦАИ/Рива, с. 121 – 145, ISBN: 9789543204946.

[Love for the Poet/Poetry in Letters and the Socialist Frameworks of the Young Literary Celebrity]

Резюме: Възможно ли е да мислим фенските общности в полето на поезията в контекста на тоталитарното общество? Как социалистическият светоглед като система от културни вкусове и ценности филтрира образите на младите литературни звезди и техните поклоннически публики? Къде се пресичат и къде се разделят дискурсите на любовни писма като тези до Бийтълс и писмата до съветско другарче? В търсене на отговор на тези въпроси, статията анализира 90 писма до младият и активно печатан в младежкото списание Родна реч, поет Калин Янакиев, написани в периода 1973-1974 от девойки на възраст между 16 и 18 години от различни български градове и села.

Авторите на представителна част съвременните изследвания на младежта в страните от Съветския блок смятат, че може да се говори за един вид „революция в поведението“ на младите хора в периода на зрелия социализъм. Тествайки и подлагайки на анализ въпросното понятие, настоящият текст достига до извода, че в българския случай комунистическата партия/държава има монопол върху плурализацията и демократизацията на (суб)културни идентичности и стилове на консумация, които превръща фенските общности във витрина на пропагандните послания на режима или в „активни публики“ на „високото социалистическо изкуство“.

Abstract: Is it possible to think about fan communities in the field of poetry in the context of a totalitarian society? How did the Socialist worldview as a system of cultural tastes and values, “filter” the image of young literary stars and their adoring audiences? Where did the discourses of the love letters to the Beatles and “the letters to an unknown Soviet comrade” intersect and diverge? In searching the answers to these questions, the article analyzes 90 letters addressed to Kalin Yanakiev, a young poet and contributor to Rodna Rech (a youth literary journal), written in 1973-1974 by girls aged 16 to 18, from different Bulgarian towns

and villages. According to a number of studies on youth in the countries of Soviet Blocq a “behavioural revolution” of young people could be observed during the period of the late Socialism. In testing the concept of “behavioural revolution”, the paper comes to the conclusion that, in the case of Bulgaria, the Communist party/state had the monopoly on the pluralization and democratization of (sub)cultural identities and styles of consumption which turned the fan communities into a “window display” of the propaganda messages of the regime and into “active audiences” of high Socialist art”.

15. (2014). За (не)възможността на колективните биографии, *Пирон*, бр. 8, <http://piron.culturecenter-su.org/category/akademichen-underground/>, ISSN: 2367-7031.

[On the (Im)Possibility of Collective Biographies]

Резюме: Предлаганият текст си поставя за цел да представи и проблематизира университетската култура на прехода чрез „взирането“ в срастванията и нацепванията на фактологичната и семантична тъкан на колективно преживяното от известни български интелектуалци на границата между времената на социализма и постсоциализма. За целта той разчита на биографични интервюта и публични свидетелства, фокусирайки се върху паресиастично говорене за морални и политически избори. Тематизира се налагането на културата на „критическия диалог“, на „интердисциплинарността“ и полагането на основите на различни курсове и програми по философия, социология, културология, българска филология и т.н.

Abstract: The text aims to present and problematize the university culture in the context of the democratic transition through looking closely at the fusions and splits of the factual and semantic fabric of the collective experience of famous Bulgarian intellectuals living on the border between the times of socialism and post-socialism. To this end, the text relies on biographical interviews and public testimonies, focusing on the parrhesiastic speech of moral and political choices. The topic is the imposition of the culture of "critical dialogue", of "interdisciplinarity" and the laying of the foundations of various courses and programs in philosophy, sociology, culturology, Bulgarian philology, etc.

16. (2014). Социализмът в биографичен контекст: религиозната перспектива към близкото минало в България и Румъния (в съавторство с Теодора Карамелска), *Социологически проблеми*, бр.1-2, с. 196 – 220, ISSN: 0324-1572.

[Socialism in a Biographical Context: The Perspective on the Recent Past in Bulgaria and Romania]

Резюме: Статията тематизира спецификите в отношението между държава и православна църква след Втората световна война в България и Румъния. Показва се, че макар съседни и социалистически, в двете общества религиозните дейности се конструират по различен начин: докато в България се наблюдава „успешно“ преформулиране на православната културна идентичност и заместването ѝ от секуларни светогледни ориентации, в Румъния институционалните форми на християнска обредност се консервират чрез продължаване на политиката на традиционализъм от предсоциалистическия период. На основата на биографични разкази за близкото минало се описват и сравняват напреженията между държавните програми за управление на религиозността, общностните стратегии за изплъзване от предзададените динамики на социалния живот и индивидуалните жизнени практики.

Abstract: The article discusses the specific features of the relationship between the state and the Orthodox Church in Bulgaria and Romania after World War II. The authors show that, despite these being neighboring socialist societies, religious activities were constructed differently in them: while in Bulgaria we see a "successful" reformulation of Orthodox cultural identity and its substitution by a secular worldview, in Romania the institutionalized forms of Christian ritual were preserved through a continuation of traditionalist policy dating from presocialist times. On the basis of biographical narratives about the recent past, the article describes and compares the tensions between state programmes for management of religiosity, the community strategies for slipping by the imposed dynamics of social life, and individual practices.

17. (2013). Изобретяване на православните традиции: религиозността в постсоциалистически контекст (в съавторство с Теодора Карамелска), *Seminar_BG*, бр. 9, <http://www.seminar-bg.eu/spisanie-seminarbg/broy9.html>, ISSN: 1313-9932.

[The Invention of Orthodox Traditions: Religiousness in a Post-socialist Context]

Резюме: Преживява ли България „религиозен ренесанс“ след 1989 година? Възникват ли нови носители на християнските ценности или става въпрос за либерализация на пазара на „духовността“, в който апели за канонизация на лансираната от кръга около Людмила Живкова пророчица Ванга циркулират еднакво успешно с „откритията“ на ексминистри като Божидар Димитров на мощи на св. Йоан Кръстител или на „български вампири“. Каква е ролята на въображението във визиите за „ортодоксалната вяра“ и доколко то запазва или атакува границата между каноничните истини и религиозните практики? Опитва ли се православието да запълни огромния смислов и мотивационен вакуум, настъпил след разпада на единния идеологически език на социализма или остава в маргиналната позиция на националистична платформа и/или ескейпистки модел?

Abstract: Has Bulgaria experienced a religious revival since 1989? Have new bearers of religious values emerged, or have we witnessed a liberalization of the “spirituality” market in which urges for the canonization of prophetess Vanga, launched by the intellectual milieu around Lyudmila Zhivkova, circulate as successfully as the “discoveries” of John the Baptist’s relics or of the remains of “Bulgarian vampires”, made by former minister Bozhidar Dimitrov? What is the role of imagination in the visions of “Orthodox faith”? To what extent does imagination maintain or undermine the boundary between canonical truths and religious practices? Is Orthodox Christianity trying to compensate for the enormous vacuum of meaning and motivation, brought about by the collapse of the homogeneous ideological language of socialism? Or, has it remained in the marginal position of a nationalist platform and an escapist mode of behavior?

18. (2013). Смъртта в жизнения свят на социализма, В: Колева, Даниела (съст.)

Смъртта при социализма. Героика и постгероика. София: ЦАИ/Рива, с. 248 – 269, ISBN: 9789543204441.

[Death in the Life World of Socialism]

Резюме: Опитът на смъртта включва както пределно личната скръб по изгубените обичани други и церемонии, така и церемонии, отбелязващи края на живота, които маркират колективните усилия, свързани с отдаването на почит на мъртвите. Какво се случва когато специфичния баланс между персоналните чувства и социалните навици

се озовава под строгия контрол на държавата или партията, под нейния надзор над погребенията и респективно над колективното и индивидуалното въображение за тъжното събитие. Анализирайки 40 биографични интервюта с мъже и жени на възраст над 75 години от България и Румъния, статията отваря поле за дискусия върху смъртта и „колонизацията“ на интимния свят през социализма. Тя се опитва да проследи различните и противоречиви реакции спрямо тоталитарния мениджмънт на траура като преизобретяването на локалните културни традиции, отхвърлянето на религиозните предписания и адаптирането на персоналните биографии към моралните изисквания на комунистическия режим.

Abstract: The experience of death involves both utterly personal grief for the love ones and end-of-life ceremonies, which mark collective efforts to honour the dead. What happens when the specific balance between the personal feeling and social habit is put under strong state or party control over funerals, respectively over collective and individual imagination of the sad event? Analyzing 40 biographical interviews of men and women (75 years and over) from Bulgaria and Romania, the article brings to discussion the ideological appropriation of death and the “colonization” of the intimate world during socialism. It attempts to trace out the various and complex reactions to the totalitarian management of the bereavement such as reinvention of the local cultural traditions, neglect of religious prescriptions and “adaptations” of personal biographies to the demands of the (communist) regimes.

19. (2012). (Де)християнизация на смъртта в Европа: Случаите на Великобритания, България и Румъния, *Християнство и култура*, бр. 6, с. 84-99, ISSN: 1311 – 9761.

[De (Christianization)of Death in Europe: The Cases of United Kingdom, Bulgaria and Romania]

Резюме: Има ли възраждане на християнската смърт в Европа, ако перифразираме думите на Тони Уолтър, или традиционните форми на траура получават нови интерпретации в полето на „експресивния индивидуализъм“ и дистанцирането от социалистическото морално наследство. В рамките на настоящия текст отговорът на този въпрос минава през опита да се улови в „погледа на религиозния актьор“, ergo в събраните от автора биографични интервюта, фрагментарното и противоречиво символно пространство на новите глобални и некомунистически визии за

християнството, в което тече неконтролируем обмен на социални стереотипи, лични предразсъдъци и (не)канонични предписания – едно хетерогенно пространство, което отдавна не може еднозначно да бъде мислено в категориите на (де)секуларизацията.

Abstract: Is there a revival of Christian death in Europe, to paraphrase Tony Walter, or are the traditional forms of mourning being interpreted anew in light of the field of “expressive individualism” and a distancing from socialism's moral heritage? In the context of the present text, the answer to this question goes through the attempt to capture in the "look of the religious actor", ergo in the biographical interviews collected by the author, the fragmentary and contradictory symbolic space of the new global and non-communist visions of Christianity. Social stereotypes, personal prejudices and (non) canonical prescriptions flow throughout this heterogenous space which has for a long time now resisted being unambiguously thought in the categories of (de)secularization.

20. (2012). Доставчици-потребители на медицинско знание в БГ мрежата: от личната отговорност за здравето към спасението в холистичните терапии, Seminar_BG, бр. 7, <https://www.seminar-bg.eu/spisanie-seminar-bg/broy7-kiberfolk>, ISSN: 1313-9932.

[Suppliers-users of medical knowledge on the Bulgarian web: from personal responsibility for one’s health to “salvation” in holistic therapies]

Резюме: Статия анализира все по-нарастващата употреба на интернет за медицински и здравни цели в България, която активира и „преизобретява“ определени западни модели на медикализация, свързани с популяризирането и легитимирането на неконвенционалната медицина през последните три десетилетия. Понятия като „електронна здравна революция“, „киберхондрия“ и „хелтизъм“, развивани в полето на съвременната критичност към разпространението на медицинското знание, са приложени към локалния контекст, за да се открие взаимовръзката между увеличаващия се интерес към холистичните терапии и разочарованието от „демократичната“ система на здравеопазването. Като резултат от конкретен анализ на презентациите на местните медицински действенности, статията достига до извода че електронната здравна революция в българския си вариант допринася за конструирането на нова, постмодерна публичност на алтернативната медицина, в същото време обаче изпадайки от еволюцията на здравните услуги в дигиталната ера.

Abstract: The article analyzes the increasing use of internet for medical and health purposes in Bulgaria, which activates and “reinvents” particular western models of medicalization, related to the popularization and legitimatization of the unconventional medicine in the last three decades. The notions of e-health revolution, cyberchondria and healthism, developed in the field of contemporary criticism to the dissemination of medical knowledge are implied to the local context in order to reveal the interrelation between the growing interest in holistic therapies and the disappointment of the national “democratic” healthcare system. As a result of a concrete analysis of the presentation of local medical agency in the web, the article reaches the conclusion that the Bulgarian e-health revolution contributes to the constructing of the new, postmodern publicity of the alternative medicine, but it is falling out at the same time of the evolution of the health services in the digital era.

21. (2008). Игри, автомати, спорт – „моралното удоволствие” срещу „безполезното увлечение” (Бележки към дебата за националното възпитание в междувоенното време), В: Колева, Даниела и Галина Гончарова (съст.), Политики на репрезентация. Културологични изследвания. София: Унив. изд. „Св. Кл. Охридски“, с. 177 – 185, ISBN: 9789540725727.

[Games, Slot Machines, Sports - “the Moral Pleasure” against “the Useless Hobby” (Notes on the Debate on National Education in the Interwar Period)]

Резюме: Статията разглежда тематизациите на игрите и спорта в българската културна преса от междувоенния период. Тя показва как в един специфичен контекст на една осведомена и овладяваща техниките на групов (само)контрол и инициатива публичност, се озовава и "играта", като маргинална и несъществена тема, която постепенно бива извадена "на открито", и обвързана с идеята за националното възпитание, за да се най-накрая превърне във фокус, разполовяващ, напрегащ и ангажиращ общественото внимание.

Abstract: The article examines the thematisation of games and sports in the Bulgarian cultural press from the interwar period. It shows how in a specific context of an informed public sphere which has mastered the techniques of group (self)control, the "game" is characterised at first as a marginal and insignificant topic, which is gradually brought out "into the open"

and tied to the idea of national upbringing from where it finally becomes a focus, straining, engaging and splitting in two the public attention.

22. (2007). Публичните образи на българския чиновник от края на XIX и началото на XX век, *Социологически проблеми*, бр. 3-4, с. 183 – 202, ISSN: 0324-1572.

[The Public Image of the Bulgarian State Official at the End of the 19th and the Beginning of 20th Century]

Резюме: Настоящият текст реконструира публичния образ на българския чиновник от края на XIX и началото на XX век – времето, когато се поставят основите на българската административна система и когато характеристиките на професията се представят през сложни опозиции от рода на – престижно звание – занятие без авторитет, злото на институциите – жертва на институции, агент на властта – креатура на властта.

Опорната точка за реконструкция на въпросните опозиции със съответните им дискурсивни равнища (наследени от турско време, етимологии и значения, законови положения, коментари в медиите, партийни програми, литературни стилизации) е намерена в концептуалното „сливане” на публичния образ с „архива” на ролята или акумулираните, отработени и отрефлектирани в публичното пространство и време, нагласи и очаквания, които откриват достъп до процесите на (де)стабилизация на колективната професионална идентичност. Понятието се извежда като производен, „среден термин” на формалната рационалност на Вебер, „афективните корпуси на знанието” на Бъргър и Лукман и интерактивния символизъм на Ървинг Гофман.

Abstract: The present paper reconstructs the public image of the Bulgarian clerk from the end of the XIX and the beginning of the XX century when the foundations of the Bulgarian administrative system were laid and when the specifics of the profession were presented through complex oppositions such as prestigious occupation vs. a profession without authority, an agent of the system vs. a freak of the system, the evil in the institutions vs. the victim of the institutional practice, an instrument of authority vs. a creature of authority.

The traditional sociological notion of the role combines the presumption of rationality with the metaphor of theatrical performance. On the one hand, the role notion presupposes typization and instrumentality, or setting up and upholding certain normative prescriptions.

On the other hand, it refers to a situation of communication and representation–assessment and orientation of your own acts in accordance with the “presence” of the others’ roles–that comes to the fore. As two ultimate explications of these two characteristics we can treat the ideal model of Webber of bureaucracy and the interactive symbolism of Erving Goffman; and as an attempt to bridge them together we can view the definition of Berger and Luckmann.

23. (2005). Социалната роля на българската православна църква (Списание „Християнка” и дискурсивната среда на религиозния размисъл за благотворителността от 30-те години на XX век). В: Попова, Кристина и Милена Ангелова (съст.) *Обществено подпомагане и социална работа в България. История, Институции, Идеологии, Имена*. Благоевград: ЮЗУ „Неофит Рилски“, с. 73 – 82, ISBN: 954-680-366-9.

[The Social Role of the Bulgarian Orthodox Church (The Magazine *Xristianka* and the Discursive Environment of the Religious Reflection on the Charity)]

Резюме: Настоящият текст е опит да се регистрират определени нагласи и идеи относно благотворителността в България от края на 20-те и началото на 30-те години. За целта се анализира съдържанието на списание *Християнка* – орган на Съюза на Православните братства в България през първите девет години на изданието. Фиксират се различни „преводни“ версии и проекти на социалната грижа, в които фигурите на ближния, нуждаещия се, страдащия осцилират между „врявата на деня“ и верността към църковната традиция, между публичната мода и етически рефлектираната роля на църквата и социалната сфера. Списанието е разгледано не само като важен документ за развитието на социалната подкрепа в България, но и като пространство на пресичане на различни дискуссионни и интерпретативни полета, свързани с различни публични платформи на духовници, богослови, миряни и др. То се явява и отправна точка за обобщаването на главните теми на религиозната преса от 30-те години, които изграждат и популяризират благотворителността като вътрешно-присъща на църквата и църковността. Маркиран е и проблемът за съперничеството между църква и държава, като са разграничени две защитни дискурсивни стратегии на църквата – апелът за сътрудничество с държавата и побългаряването на немската диакония (централно понятие за т.нар. практическо християнство). Оттук се достига до заключението, че по този начин църковността се свежда до актове на благотворителност, очаквани от обществото и отговарящи на нуждите на времето.

Abstract: The present text is an attempt to capture certain attitudes and ideas, concerning the religious charity in Bulgaria from the late 20s and the early 30s. The analysis bases on the contents of the magazine *Xristianka* (organ of the Union of the Orthodox Confraternities in Bulgaria) during its first nine years. Various translations and projects of the social care are fixed where the figures of the near, the needy, the suffering showing the hesitation between the conditions of today and the loyalty to the ecclesiastical tradition, between the public fashion and the ethically reflected engagement of the church in the social sphere. The magazine is seen not only as one of the significant documents for the development of the Bulgarian social assistance, but also as a space of intersection of various debating and interpretative fields, presenting the main platforms of different circles of the ecclesiastics, of the theologians, of the laity, etc. Hence, it is taken as a starting point for a review of the religious press from the 30s to trace the background of the widespread notion of the charity as a naturally inherent field in the church. The problem of the rivalry between the church and the state is outlined. Two main protective discursive techniques are distinguished: the appeal for collaboration with the state and the Bulgarianizing of the German diaconia (central for the ideology of practical Christianity). The conclusion is that the social role of the church is subordinated only to the acts of mercy, expected from the society and answering the needs of time.

24. (2004). "Гастролът" на психопатологията в България в края на XIX и началото на XX век, *Балканистичен форум*, бр. 1-2-3, с. 65 – 71, ISSN: 1310-3970.

[In the Search of the Profile or the "Import" of Psychopathology in Bulgaria at the End of 19th and the Beginning of 20th Century]

Резюме: Статията проследява рецепцията на психопатологията в България в края на 19-ти и началото на 20-ти век, която се извършва на две нива. Първото е свързано с развитието на психиатрията като практическа наука, а второто като с утвърждаването на психиатрията като моден жаргон или булеварден наратив за преследванията на болестта по скритите места на желанието. Достига се до извода, че в медицинската преса психопатологията се сменя в патологията като универсален принцип на човешкото съществуване, проектиращ се върху всяка проява на индивидуалния, социалния или културния живот. Тя се явява един всеяден дискурс, който подменя екзактността на науката с псевдо-ерудитски формули и откровения.

Abstract: The article traces back the reception of the psychopathology in Bulgaria at the end of the 19th and the beginning of 20th century that unfolds on two levels. The first one is related to the development of psychiatry as a practical science and the other one – to the presentation of psychiatry as a fashionable jargon and boulevard narrative for chasing the disease in hidden places of desire. The proposed analysis leads to the conclusion that the psychopathology turned to pathology as a universal principle of the human existence. The latter was projected on every manifestation of personal, social and cultural life and appeared to be a kind of omnivorous discourse that replaced the exactness of the science with semi-erudite formula and revelations.

25. (2004). Разум/болест в "прочити" на (нео)просвещението през XIX век, Критика и хуманизъм, бр. 1, с. 91 – 111, ISSN: 0861-1718.

[Reason/Disease in the "Readings" of the (Neo)Enlightenment of the 19th Century]

Резюме: Настоящият текст полага дихотомията разум/болест като основна за мисленето на XIX в. Избирайки за изходна точка един спекулативен – “насилствено” полагащ контекста на (нео)просвещението, “прочит” на две културни ситуации, “онаглеждащи” тази дихотомия – изложенията на автомати в началото на века и хипнотичните сеанси в края на века, се извежда “заместването” или позиционирането на “болния ум” като не-образцово и деконструирано тяло, възможно единствено благодарение на публичността, на просвещаващия общ разум. Фиксирането и доказването на това заместване се извършва чрез представяне като паралелни на две различни научни стратегии, приложени по отношение на разума и болестта – на позитивизма и психопатологията, както и кореспондиращите с тях утопичен социализъм и евгеника. За тази цел се анализират отделни симетрични епистемологични и обяснителни модели като “рубрики” на просвещението – “точната наука” – “статистиката на симптомите”, “системата на науките” – “единната психоза”, еволюцията – дегенерацията, “хармоничните общества” – “агрегациите на социално вредните”, в резултат на което се открояват “общите места” на двата дискурса – идеите за научността и единството на познанието, а също и за генезиса и благо-устроеността на човешкия/природния свят. Накрая кръгът на рефлексията върху избраната проблематика се затваря с проблема за “отелесяването” на разума от просвещението и етимологията на “здравия разум” с нейните два важни момента: общопринадлежността

на формалната рационалност - “ясните и отчетливи идеи” и общността на ежедневната рационалност – социалния обмен на интересите и потребностите. Оттук се конкретизира вътрешната логика на просветителските програми – от разумът като тяло или “здраве” и разумът като “образец” към разумът като норма, задаващи възможността и мислимостта на “общите места” на позитивизма и психопатологията.

Abstract: The current text considers the dichotomy reason/disease to be basic for the nineteenth-century thinking. For a starting point we choose a speculative, forcefully setting the context of the (neo) Enlightenment, reading of two cultural situations, which represent this dichotomy: the exhibitions of automata at the beginning of the century and the hypnotic séances at the end of the century. Through these situations we pinpoint the “substitution” and positioning of the “unsound mind” as a non-exemplary and deconstructed body, existing only because of the publicity and the enlightening common sense. We fix and prove this “substitution” through a parallel presentation of two different scientific strategies, dealing with reason and disease: positivism and psychopathology, as well as the corresponding with them utopian socialism and eugenics. For this purpose we analyse separate epistemological and explanatory models as rubrics of the Enlightenment: “the exact science”, “the statistics of symptoms”, “the system of sciences”, “united psychosis”, “evolution-degeneration”, “the harmonic societies”, “the segregation of the socially-harmful”. As a result of these we can distinguish the “common topoi” of the two discourses – the ideas about the scientific character and unity of knowledge, as well as about the genesis and gracious organization of the human/natural world. Finally, we close the circle of reflections upon the chosen problematic with the question about the “embodiment” of reason by the Enlightenment and about the etymology of the “sound mind” with its two important moments: the shared property of formal rationality – “the clear and distinct ideas” – and the community of everyday rationality – the social exchange of interests and needs. From here we can specify the inner logic of the Enlightenment projects – from reason as a body or “health” and reason as a norm, making probable and conceivable the “common topoi” of positivism and psychopathology.

